

Redaktören har ordet

INGENTING ÄR LÄNGRE SOM FÖRUT. Villkoren för kollektivrörelsen är annorlunda i dag. Under 80-talet drevs rörelsen fram av starka kvinnor, positiva politiker och ett statligt engagemang som inte minst skapat de allmännyttiga bostadsföretagen. Utan dem hade vi inte kommit så långt.

I dag är civilsamhället mer individualiserat, mer inriktat på andra ting än kampen för ett bättre boende. Politikerna tycks ha tappat greppet om läget, i storstäderna ökar bostadsbristen. Allmännyttan är nu en del av marknaden, med nya instruktioner som inte längre inbegriper ansvar för bättre boenden.

Att alliansen förlorade valet ger en chans till nytändning. Dock är det mycket som behöver rätas upp efter åtta år av moderat styre. Så länge inte efterfrågan på kollektivt boende är klart synlig ska vi inte vänta oss snabba framgångar.

Bostadsbristen, och de allt högre bostadskostnaderna, har fått många att reagera. Föreningen för byggemenskap kan komma att växa så snart det finns några lyckade projekt att visa upp. Säkert vill de rödgröna politikerna kunna peka på snabba och tydliga resultat, och då kan de se byggemenskaper som ett bra alternativ till profithungriga bostadsföretag som inte vill släppa greppet.

För oss i Kollektivhus NU gäller det att noga syna de nya villkoren, noga överväga hur de påverkar våra strategier. En början gjordes vid årsmötet i mars, med en motion som styrelsen har att besvara. Den har stimulerat till ett personligt inlägg i detta nummer om föreningen och dess framtid.

Fler inlägg kan väntas i kommande nummer, i upploppet till årsmötet 2015. Det öppnar för en bra debatt under årsmötet.

BERTIL EGERÖ

Leve kollektivhuskön!

Det är dags att förändra Kollektivhus NU, anser styrelsemedlemmen Niklas Krantz. Organisationen behövs som en intresseorganisation för alla dem som vill bo i kollektivhus i Sverige, menar han.

Var ska jag gå med om jag vill bo i kollektivhus?

En befogad fråga från en deltagare på föreningarna Kombo och Framtidens halft om halft ihopslagna årsmöten, där också Tyresö Kollektivhusförening deltog och berättade om sitt kommande hus. Dessutom informerades det om de planerade husen i Huddinge och Sundbyberg. Hon tyckte att det skulle ju bli väldigt dyrt om hon skulle vara tvungen att gå med i alla de där föreningarna för att kunna komma ifråga för ett nytt kollektivhus.

Kollektivhus NU är en förening för i första hand de befintliga kollektivhusen, samt för föreningar som bildats för att starta nya kollektivhus. Visserligen står det i stadgarna att föreningen ska verka för en ökad satsning på kollektivhus, men den andra delen av målsättningen, att tillvarata medlemmarnas gemensamma intressen, är dominerande.

Från påtryckare till samarbetsorganisation...

Från början, 1981 när Kollektivhus NU bildades, var det en påtryckargrupp för att bygga kollektivhus. Det ledde till en våg av nya hus på 80-talet och föreningen, som hade lyckats över förväntan, tappade farten. De drivande flyttade antingen in i kollektivhus, och fick fullt upp med de nya aktiviteterna i huset, eller så insåg de att de kanske inte var så intresserade, trots allt.

Föreningen dog, men återuppstod på 1990-talet som en samarbetsorganisation för kollektivhus. Som det har den varit

Niklas Krantz.

mycket framgångsrik. Sverige anses i dag som ett föregångsland när det gäller Cohousing, trots att det finns många fler kollektivhus i till exempel Danmark. Men de har inte en lika bra och aktiv riksförening.

Men nu håller någonting på att hända igen. En rad nya grupper formerar sig och vill bo i kollektivhus, trycket ökar på att få flytta in i befintliga hus. I bostadsrätts-kollektivhus stiger priserna fortare än i omgivande motsvarande hus. Kollektivhus har bevakats allt mer intensivt i tidningar och TV. Kort sagt, intresset stiger.

... till intresseorganisation.

Frågan är om det inte är dags för föreningen Kollektivhus NU att även representera alla de som vill leva lite mer tillsammans med sina grannar än vad man gör i ett vanligt lägenhetshus eller ett villaområde? Visserligen har det funnits en möjlighet att vara »stödmedlem«, men det har varit en

Mer att läsa om Vallastaden finns på www.linkopingsbo2017.se/ och på Facebook: www.facebook.com/linkopingsbo2017

Ett felleshus i varje kvarter

I AUGUSTI 2017 ÄR DET DAGS för Linköpings Bo & Samhällsexpo i Vallastaden, en ny stadsdel alldeles intill universitetet. Utformningen av stadsdelen är ett resultat av en arkitektävling, som vanns av Okido-ki arkitekter. Kunskap, social hållbarhet och kreativitet är nyckelord.

Bostäder och service grupperas i 10 kvarter med cirka 100 lägenheter vardera och med mycket blandad bebyggelse. Små tomter och olika byggherrar ska garantera småskalighet och variation. Byggrupper och arkitekter är välkomna som byggherrar vid sidan av »de vanliga«. De som vill bygga tävlar med sina idéer, inte med att betala mest för marken.

I varje kvarter finns ett felleshus, en

gemensam byggnad som kan användas av alla boende. Det ska bestå av ett växthus på 250–300 kvm med odlingsmöjligheter, ytor för sittgrupp och lek och en uppvärmd del på cirka 100 kvm. I den varma delen kan det finnas gästlägenheter, fest-/samlingslokal, grovtvättstuga och verkstad.

Bland de som redan nu fått markanvisning finns arkitektkontoret Omniplan med Staffan Schartner som ansvarig. Staffan är ordförande i Föreningen för Bygggemenskaper.

Kanske kan det bli en kollektivhus eller en bogemenskap i Vallastaden? Kollektivhus Nu borde arbeta för att väcka ett sådant intresse

KERSTIN KÄRNEKULL

Snabb inflyttning i bogemenskap för seniorer!

I VALSTA CENTRUM ska SigtunaHem bygga fyra punkthus. Ett av dessa kommer att ha ett boende för 70+ i de nedre våningarna, ett gemenskapsboende för 55+ i de övre och gemensamma lokaler högst upp. Inflyttningen sker hösten 2015.

Ett av de planerade punkthusen i Valsta Centrum ska bli trygghetsboende för 70+ och gemenskapsboende för 55+. Inflyttning 2015–2016.

SigtunaHem kommer att låta blivande hyresgäster vara med och diskutera hur gemenskapsboendet ska utformas och fungera. Hur det ska ske är ännu inte riktigt klart. Alla intresserade kan redan nu registrera sig i Sigtunahems IntresseBank och ha tillgång till information om vad som händer.

Fler liknande initiativ efterlyses från kommunala bostadsföretag och andra bostadsbyggare! I dag tar det alldeles för lång tid från idé till inflyttning i kollektivhus och bogemenskaper.

KERSTIN KÄRNEKULL

Ett av de planerade punkthusen i Valsta Centrum ska bli boende för 70+ och gemenskapsboende för 55+. Se mer www.sigtunahem.se

» inbjudan med armbågen. Stödmedlemmar får till exempel inte rösta på årsmötet, bara yttra sig.

En annan fråga som har gått igen genom hela kollektivhushistorien är hur man rekryterar nya boende i husen. Bostadsföretagen har haft sina egna köer ibland, vissa hus har haft egna köer. De kommunala bostadsförmedlingarna har varit ovilliga att upprätta särskilda kollektivhusköer, ibland till och med att informera om vad kollektivhus är. Bristen på samlade köer har också gjort det svårt för bostadsföretag och styrande politiker att bedöma hur stort intresset för den här bostadsformen egentligen är.

Så varför inte göra slag i saken och

bjuda in alla intresserade, stödmedlemmar och kollektivhus-sugna, till en nyskapad nationell »Kollektivhuskö«! Här ska man kunna vara med som enskild medlem eller kollektivansluten via sitt befintliga kollektivhus eller kollektivhusförening. Ur kön kan bildarföreningarna plocka inflyttare i turordning, efter att de gett lägenheter till sina egna aktiva medlemmar. Alla i kön kan också få mail när det dyker upp nya kollektivhuslägenheter inom det område de angett att de är intresserade av.

Man skulle naturligtvis kunna bygga upp väldigt krångliga principer för omröstningar så som vissa organisationer i föreningsverige gör när de ska ha riksmöten. Men enklast är väl principen, en per-

son, en röst. Oavsett om man är kollektivansluten eller enskild medlem. Sen kan man kanske ransonera resebidragen till årsmötet, till ett per förening. För det är ju egentligen geografin och avstånden som är det största demokratiska problemet i sådana här sammanhang. Och dessutom är det ju inte så vanligt med votering på årsmötena. Jag har i alla fall aldrig varit med om det.

Men man måste förstås ändra stadgar, om man vill öppna Kollektivhus NU för alla som vill bo i bogemenskaper, som de säger i Danmark. Och sen får vi väl kanske svårt att hitta tillräckligt stora lokaler att hålla årsmöte i.

NIKLAS KRANTZ

Boken om kollektivhus är klar

Nu är den klar, den nya omarbetade upplagan av *Gemenskap och samarbete*. Denna gång med undertiteln – i kollektivhus och bogemenskap.

Efter en intensiv slutspurt av redaktörerna Elsa Grip, Kerstin Kärnekull och Ingrid Sillén höll föreningen och Migra förlag ett boksläpp den 18 augusti, i kollektivhuset Södra Station.

Boken behövs – den gamla har varit slut länge nu. Utöver alla aktualiseringar av olika kapitel finns nu ett helt nytt kapitel om bostadsföretagens roll idag, där inte minst allmännyttans nya villkor presenteras.

Bortåt 25 personer lyssnade till kollektivhuset Färdknäppens fina kör som öppnade evenemanget. Dick Urban Vestbro visade med exempel från Carl Jonas Love Almqvist (»Det går an«) och framåt att kollektiva arrangemang länge har setts som vägen till jämställdhet mellan kvinnor och män.

Från SABO, som gett ett viktigt finansiellt bidrag till boken, talade Ylva Sandström om det nya intresse hon tyckte sig se bland allmännyttans företag för gemenskapsboende i olika former. Ylva var över-

Boksläpp i kollektivhuset Södra station.

tygad om att målmedvetna och organiserade startargrupper nu kan få gehör för sina önskemål. Boken såg hon som ett viktigt redskap både för grupperna och för bostadsföretagen.

SABO sprider nu information om den nya boken till alla sina medlemsföretag, och planerar att till våren bjuda in dem till seminarier om kollektivboende. Där räk-

nar hon med samarbete med Kollektivhus NU.

Vår nya ordförande Ulrika Egerö underströk hur viktig boken är för att sprida kunskap och möta ett klart växande intresse för kollektivt boende. För Kollektivhus NU är detta en klart prioriterad verksamhet, där vi hoppas på medverkan från medlemmarna.

BERTIL EGERÖ

Vad är nytt i den nya upplagan?

Elsa Grip är påtagligt nöjd över resultatet av det intensiva ideella arbete hon själv, Kerstin Kärnekull och Ingrid Sillén lagt ner på den nya och förbättrade upplagan. Efter sju år hade den gamla boken sålts ut. Runtom i samhället växer intresset för kollektivt boende, och startargrupper finns på många håll. En ny upplaga som bättre svarar mot nya villkor och erfarenheter, det behövs säger Elsa.

Vad är då nytt i boken? En hel del: där finns fler konkreta exempel på kollektivhus, med faktarutor. Planlösningar och erfarenheter av hur olika utrymmen kan fördelas har samlats in i en serie 'planeringstips'. »Hur skapar man ett gott samarbetsklimat« – temat för ett särskilt seminarium i Linköping förra året – diskuteras i ett kapitel kallat *Boendekultur*.

Allmännyttan, rörelsens tidigare stabila partner, har idag inte självklart den rollen. SABOs Ylva Sandström beskriver de nya

GEMENSKAP OCH SAMARBETE i kollektivhus och bogemenskap

red. Elsa Grip, Kerstin Kärnekull och Ingrid Sillén

MIGRA FÖRLAG

villkoren i ett kapitel om *Bostadsföretagens roll*. Den kunskapen är viktig inte minst för grupper som vill arbeta för ett nytt kollektivhus. I boken finner de också många goda råd i kapitlet *Hur kommer man igång?*

Redaktörstrion, som alla sedan länge bor i kollektivhus, har lång erfarenhet av

frågor runt kollektivt boende. De är mycket glada över det fortsatta samarbetet med allmännyttans nationella organisation SABO, som finansierat tryckningen och nu inspirerar sina medlemsföretag att utreda möjligheterna att bygga kollektivhus. Föreningen ser fram mot att stötta SABO i informationsarbetet under det kommande året.

BERTIL EGERÖ

Boken kan köpas direkt av Migra Förlag, info@migra.nu och genom Eva Norrby, kollektivhuset Sjöfarten, eva.norrby1@gmail.com. Den kostar 160 kr. plus porto. Planerar du en lokal försäljning, t. ex. i samband med Öppet hus, går det att beställa fler böcker på kommission, dvs med returrätt och betalning i efterskott.

Boken finns med på Bokmässan i Göteborg 25–28 sep i monter A03:64.

Är byggemenskap ett bra svar på social hållbarhet?

Kan byggemaskaper vara ett svar på vår eländiga bostadsmarknad? Hur fungerar de egentligen? I Sverige är det är för tidigt att samla erfarenheter. Men även ett eller ett par projekt kan ge intressanta infallsvinklar. Det menar Sofia Eriksson vid Blekinge Tekniska Högskola i sitt masterarbete om byggemaskaper. Hennes huvudintresse är social hållbarhet. Att planera och bygga tillsammans är då ett bra svar på frågan om social hållbarhet, anser hon.

Eriksson jämför ett tyskt och ett svenskt projekt. I Tyskland finns det många byggemaskaper, och Eriksson valde ett projekt i Hamburg. I Sverige var »Urbana Villor« i Malmö det enda existerande exemplet. Hon intervjuade både de boende och arkitekterna bakom de två projekten. I Sverige bodde arkitekterna i huset, i Tyskland hade utomstående arkitekter anlåtats.

Hamburg-projektet genomfördes i samarbete med Hamburgs kommun. Man enades om en gemensam standard på inredning etc., och de som ville ha något annat fick själva stå för merkostnaden. Men ekonomin satte stopp för så viktiga inslag som gemensamma lokaler. Eriksson: »Arkitekten menade att det inte är speciellt vanligt med gemensamma ytor i byggemaskaper som säljs som bostadsrätter. Dessa ytor måste bekostas av de boende och de tenderar att prioritera bort dem för

att spara pengar. Eller som en av de boende uttryckte det: 'i slutändan så vinner egoismen'.«

Malmöprojektet startades av en grupp arkitekter som hade arbetat sig fram till en gemensam vision om både byggprocess och boende. De fick möjlighet att bygga i ett område i Västra Hamnen, som staden ville anvisa till små byggherrar. 2004 började man detaljplanera. Tre år senare stod det färdiga huset klart. Under resan hade alla utom ett hushåll bytts ut. Huset är litet, fem lägenheter i ett gathus och två radhus på gårdssidan. Det finns en gemensam takterrass och odlingsmöjligheter på gårdssidan, där ett växthus byggts.

Det är inte lätt att ta över rollen som byggherre. I gruppen bakom Malmöprojektet fanns i stort sett all den kompetens som behövdes. Hamburg-projektet genomfördes av välutbildade människor, som förstod att rekrytera den kompetens som behövdes.

Blir byggemaskaper en mildare form av gated communities?

Eriksson avslutar i en inte helt optimistisk riktning: Så kallade Gated communities blir allt vanligare, men deras invånare söker inte alltid ökad gemenskap, inte heller upplever de alltid att den utvecklas inom husgruppen. Syftet med detta slags husgrupp är också framför allt att avgränsa sig från 'de andra' därutanför.

Om grannskap byggs efter grupper

»Urban villa« av arkitekterna Cord Siegel, Pontus Åqvist och Karin Larsson.
Källa: www.hauschild-siegel.com/.

egna önskemål, finns det inte en risk att detta kan motverka en önskvärd integration i samhället? Sofia Erikssons studie visar hur viktigt det är att följa upp och studera byggemaskaper – hur de uppstår och vad de blir – inte minst om de ses som en möjlig väg att skapa fler kollektivhus.

Vill du läsa mer? Här är en länk till masteravhandlingen: tinyurl.com/ktmqe8j

BERTIL EGERÖ

Kompetensbank för kollektivhusfrågor

Arbetsgruppen för vad den kallar "kompetensbanken för kollektivhusfrågor" börjar jobba på allvar nu i september. Vi ska inventera all kunskap som finns i våra hus om alla upptäckliga frågor som organisation, ekonomi, konflikthantering, förhandlingar, tekniska frågor. Även hårddata om era hus kommer vi att samla in. Se till att Kollektivhus NU har era aktuella kontaktppgifter.

Rolf Ericson, Kupan, 0708-725 989.

Öppet hus i kollektivhusen i oktober

Öppet hus i kollektivhusen äger rum i oktober, de flesta den första helgen.

Lördag 4 oktober: Blomstret i Gävle, Fiolen och Slottet i Lund.

Söndag 5 oktober: Tersen i Falun, Fortuna i Helsingborg, Kornet i Mölndal, Elfvinggården, Färdknäppen, Kupan, Sjöfarten och Tullstugan i Stockholm.

Andra hus har valt andra datum. Syftet är att låta allmänheten se med egna ögon hur bogemenskap fungerar och att motverka de vanligaste fördomarna mot denna boendeform.

Öppet hus är också ett bra sätt att registrera intresse för kollektivt boende.

Se vidare information om adresser, tider och program på Kollektivhus NU:s hemsida www.kollektivhus.nu

Nyinflyttade brf Sädesärlan i Stockholm är byggt efter en norsk modell, Selvaag Plussboliger. Till de 77 lägenheterna hör 350 kvm lokaler med bemannad reception, lounge, kök, gym, festlokal mm. Ett livsstilsboende i lyxklass. I rapporten beskrivs ett motsvarande projekt i Oslo vid Lören Torg.

»Bättre en vän i huset än tio på håll«

Antalet och andelen äldre ökar i hela Europa. Hur kan länder och kommuner förbereda sig? Vilka nya boendelösningar kan vara bra för äldre? Den frågan har en grupp forskare från det Norska institutet för by- och regionforskning (NIBR) med Lene Schmidt som huvudansvarig försökt besvara. De har studerat fem nya norska projekt och dessutom lyssnat på erfarenheter från Danmark och Sverige.

I rapporten »BOLIG+ Nya bostadslösningar för äldre och folk flest« (NIBR rapport 2013:19) konstaterar forskarna att norska äldre är »som folk flest«, de vill bo kvar hemma så länge det bara går.

Givande exempel

Beskrivningen av de fem modellerna är spännande läsning. Forskarna delar in projekten efter om de bygger på boendegemenskap eller på service man kan köpa, om de har kommit till genom brukar- eller byggherreinitiativ. I samtliga fall finns gemensamma lokaler som viktiga komplement till den privata bostaden. Alla är upplåtna med bostadsrätt. Hyresrätt är mycket ovanligt i Norge.

I den läsvärda rapporten varvas synpunkter från boende med fakta om plane-

ring och utformning och hur vardagslivet fungerar, saker som fungerar bra och sådant som borde gjorts bättre.

En slutsats från studien av de fem olika modellerna är att alla boende är nöjda och uppskattar sin frihet och möjligheterna att välja om man vill vara med i olika gemensamma aktiviteter och vad man vill göra tillsammans. Praktisk hjälp och stöd från grannar eller anställd personal bidrar till ökad trygghet. Erfarenheter från danska bogemenskaper visar också att trygghet och social kontakt gör att man blir mer aktiv och får bättre hälsa.

Gemensamma lokaler nödvändiga

Viktigt är hur de gemensamma lokalerna är placerade (centralt) men framförallt att det finns någon som driver på det gemensamma. Det kan vara en anställd husvärd, en eldsjäl bland de boende eller till och med hela boendegruppen.

Forskarna lyfter fram två alternativ för framtiden, dels serviceboende med personal och dels bogemenskaper där de boende själva tar ansvar för innehåll och verksamhet. Båda modellerna kan vara enbart för seniorer men också för alla åldrar.

Forskarna har försökt beräkna vad som kan vinnas med nya boendeformer och säger att de förmodligen kan ge en sam-

Nu rör det på sig i Norge!

Efter det lyckade mötet i kollektivhuset Friis gade 6 i Oslo i december 2012 har nu intresserade mötts igen för att samordna sina ansträngningar. Ett resultat av mötet är att en intresselista nu öppnats. Så här presenteras den:

Ansvarlig for interessentlista er Jarle Fagerheim (jarle krøllalfa fagerbua punktum no). På sikt er målet å utvikle bofelles.no som en nettportal inspirert av danske www.bofaellesskab.dk. Ta gjerne kontakt om du vil bidra til dette.

Dessutom har en facebook-sida öppnats för diskussioner och andra inlägg. Den heter Jeg vil bo i bofaellesskap och ska fungera som diskussionsforum för intresserade.

BERTIL EGERØ

Danska kollektivrörelsen har en egen hemsida

Länge har de danska bofaellesskaben saknat en gemensam hemsida. Nu har den öppnats av en medlem av bofaellesskabet Drejerbanken på Fyn, Knut Arbirk, som också sköter hemsidan.

I grannsämjans tecken avstår vi från att översätta nyheten, som presenteras så här: »Velkommen til forsøget på at starte en fælles portal for bofaellesskaber i Danmark. Tanken er at skabe en fælles indgangsvinkel for folk, der ønsker at vide noget om eller at bo i bofaellesskaber.«

Her kan du finde forskellige bofaellesskaber. Eller du kan tilmelde JERES bofaellesskab til siden, så andre kan høre om og finde Jer. Hvert bofaellesskab vil få en "standard"-side stillet til rådighed til informationer, kontaktoplysninger og billede. Hvert bofaellesskab bør som minimum angive hvilken region, kommune og evt. by man befinder sig i, så det bliver nemt at søge for interesserede.

Hjemmesiden er gratis at få sit bofaellesskab på og at benytte.

Här följer länken:
www.bofaellesskab.dk/viewpage.php?page_id=67

hällsekonomisk vinst. Att äldre flyttar från sina villor till andra boendeformer kan också ge yngre familjer möjlighet att hitta fler stora bostäder.

KERSTIN KÄRNEKULL

Tunnan i Borås – en solskenshistoria

På väg till styrelsemötet i Göteborg i augusti passade tre av oss på att titta in till Bogemenskapsföreningen Tunnan på Hässleholmen i Borås. Ett 7 våningars punkthus i ytterstaden, omgivet av grönska och lekplatser. Tunnan har en spännande historia.

Det började under tidigt 1980-tal, när en grupp uppvaktade bostadsföretaget och kommunen om ett eget kollektivhus. Kommunstyrelsens ordförande insåg snart värdet av ett sådant experiment, men två manliga långsittare i bolagets styrelse gick emot. Inte för att de ogillade förslaget i sig, men de trodde inte gruppen skulle fortleva så många år, och då skulle man stå med ett dyrt ombyggnadsprojekt. Man beslöt att vänta ut dem, och när de avgått sattes ombyggnadsarbetet igång. 1987 stod huset klart för inflytt.

Borås drabbades mycket hårt av textilindustrins nedgång. Många arbetare lämnade staden, lägenheter stod tomma och problemen med misskötsel växte. I den processen kom Tunnan att framstå som en ö av stabilitet och omvårdnad. Sedan dess

är det ingen som inte uppskattar kollektivhuset och dess invånare. De lyckades till och med förhandla sig till bättre avtal kring hyror och självförvaltning.

Vi gick en rundvandring, och gladdes åt hur fint de gemensamma lokalerna utnyttjas. Gästrum, gym, bastu (vissa tider öppen för hela området), lektrum, växthus och mycket mer fick vi se. Direkt under huset finns ett gammalt skyddsrum; där har man inrett en bar med många myshörnor och ett särskilt rum för husets musikanter. Grannsämjan verkade mycket god.

Läsa av energiåtgången

I kollektivhus går det åt mindre energi, eller hur? Kollektivhusets hustomte Caarlo Skogster visade oss stolt en videoskärm i entrén, där man direkt kan avläsa energikonsumtionen över det senaste dygnet liksom just när man ser skärmen. Någon startade torktummlaren; siffrorna rullade snabbt uppåt. När hissen stannade sjönk de. En teknisk innovation som är helt värd att spridas.

Vi njöt av den goda stämningen i ett hus där man lagar kollektivt enbart söndagar. »Vi samlever med lusten som drivkraft,

Caarlo Skogster visar tavlan där man kan avläsa husets energikonsumtion.

inte kraven«, berättade Linnea Wesslund.

Caarlo tog fram en liten vacker tunna i trä, med många små silverplattor fästa. På varje platta fanns ett årtal och ett eller ett par namn. »En gång om året får alla från 10 år och uppåt rösta fram Årets Tunna. Det är den som gjort något riktigt bra för oss under året«, berättade Caarlo. »Senast var det en som ordnade en härlig badresa till The Reef i Fredrikshamn«.

BERTIL EGERÖ

Nu är Göteborg på gång: Flera bygg- och bogemenskaper under planering

Äntligen har det börjat lossna! För fem år sedan, 2009, började kommunpolitikerna i Göteborg signalera en positiv syn på så kallade mellanboenden, där bogemenskaper ingår, liksom på senare år även byggemenskaper.

I november 2010 togs ett viktigt beslut av fastighetsnämnden, att ge Göteborgs stads bostadsbolag markanvisning i Östra Källtorp för att tillsammans med startargruppen Boihop bygga en bogemenskap. Ett arkitektkontor fick samtidigt en markanvisning för en byggemenskap i

samma område. Något år senare begärde och fick ett arkitektkontor en markanvisning för ytterligare en byggemenskap på Gråberget i Majorna.

År 2013 öppnade kommunen för bo- och byggemenskaper att få stöd och kunna samråda med tjänstemän på fastighetskontoret.

För Östra Källtorp fanns 2010 ett program för bostäder m.m. men planarbetet hade inte påbörjats. Detaljarbetet inleddes våren 2011, och nu i våras har samrådsprocessen genomförts. Detaljplanen väntas vara antagen tidigast tredje kvartalet 2015.

I Högsbo har startargrupperna Under

samma tak och Boihop tilldelats var sin markreservation för en bogemenskap. En byggemenskap har också fått en markreservation inom samma område. Detaljplanen beräknas bli antagen under första kvartalet 2015.

Boihop har tackat ja till en förfrågan från fastighetskontoret om en markanvisning för en bogemenskap i ett höghus vid Kortedala torg. Här är detaljplanen redan antagen.

Vid Selma Lagerlöfs torg i Backa på Hisingen är en liten bogemenskap på 30 lägenheter inlagd i detaljplanens etapp 1. Bohop har lovat att tillsammans med ledningen för projektet »Framtidens Selma« arbeta för att samla en grupp intresserade.

Det går framåt! Men det tar tid...

INGA ALANDER, BOIHOP

Kornet – gemenskapsboende med bubbelbad på elfte våningen

Styrelsen höll sitt augustimöte i Kornet, Mölndal, där vi blev mycket väl omhändertagna. Vi fick också höra om ett problem – hur bygga fonder för inre underhåll i en kooperativ hyresrätt?

Ar 2006 flyttade de första boende in i kollektivhuset Kornet, som i huvudsak är ett gemenskapsboende för andra halvan av livet. och med kooperativ hyresrätt. Mölndalsbostäder äger huset och hyr ut det i sin helhet till den ekonomiska förening som de boende har bildat. Här finns stort kök och matsal, allrum och hobbyrum på bottenvåningen och sällskapsrum, gästrum, gym, bastu och bubbelbad på 11:e våningen med fantastisk utsikt över omgivningarna.

Huset har 44 lägenheter, 1-3 rok, och drygt 50 boende, de flesta över 40 år. De första åren hade man stor omsättning på hyresgäster, eftersom många inte förstod vilken typ av hus de flyttat till. Men nu har det stabiliserat sig och det finns också en kö av intresserade som satt sig in i hur huset fungerar och som vill flytta in när det blir lediga lägenheter.

När huset byggdes gjorde boendeföreningen stora ansträngningar för att hålla kostnaderna nere och slippa höga hyror. Bland annat köptes begagnad köksinredning från en restaurang. Det lyckades ganska bra: I dag ligger hyrorna på drygt 5 000 kr för en etta på 40 kvm, och då ingår också de stora gemensamma ytorna samtidigt som de stora gemensamma ytorna betalas separat.

Fondering för inre underhåll

Men hyrorna täcker inte inre underhåll, och de boende har börjat fundera kring hur de ska kunna fondera pengar för framtida underhåll. Annars kan hyrorna behöva höjas ganska kraftigt om 15-20 år, och det blir orättvist om de som bott i huset sedan de första åren inte längs vägen har behövt betala något för sitt slitage. Bakgrunden till problemet är att när kooperativ hyresrätt infördes som en möjlig boendeform i början av 2000-talet, gavs de kooperativa hyresrättsföreningarna inte möjlighet att

Kring matbordet i Kornet, Mölndal.

fondera pengar för framtida underhåll, något som bostadsrättsföreningar kan göra.

Styrelsen för Kollektivhus Nu kunde konstatera att köksinredningen fortfarande efter åtta år såg väldigt fräsch ut och att det inte verkar ha varit dumsnålt att köpa

begagnat. Men problemet med fondering av pengar för underhållet i kooperativ hyresrätt behöver lösas.

Hur gör andra hus som har kooperativ hyresrätt? Hör gärna av er till mig, ulrika.egero@gmail.com, och berätta.

ULRIKA EGERÖ

Vill du utbyta idéer och erfarenheter med andra kollektivhus?

NÄR BOENDE I OLIKA KOLLEKTIVHUS och de som arbetar för nya hus träffas brukar ett livligt erfarenhetsutbyte genast bryta ut. Behovet att höra hur andra organiserar och löser olika saker verkar omätligt. Kollektivhus Nu har därför startat en ny facebook-grupp under namnet Kollektivhus-forum, där alla som vill kan be att få bli medlemmar. Där kan vi diskutera gemensamma frågor, ge varandra tips och fråga varandra om råd. Styrelsen hoppas att många använder sig av denna nya möjlighet.

Sedan tidigare finns två andra facebook-grupper för kollektivhusfrågor, dels

Kollektivhuslägenheter, dels **Matlagning i kollektivhus och andra storhushåll**. Dessutom finns förstås **Kollektivhus NU:s egen hemsida**, där föreningen informerar om vad som händer i kollektivhusrörelsen.

ULRIKA EGERÖ

Blivande boende i Ermekeil Cohousing testar trädgårdsarbete i Färdknäppen.

Svenska kollektivhus inspirerar Tyskland

HUR KAN DEN OFFENTLIGA SEKTORN klara sin ekonomi på ett uthålligt sätt när andelen äldre blir allt större? Den frågan vill en utredning kopplad till delstatsparlamentet i Northrein-Westfalen försöka besvara.

En studiegrupp kom därför till Sverige på ett tredagarsbesök i början av september. Finansdepartementet, finansutskottet, länsstyrelsen i Södermanland och Nyköpings kommun fick ta emot studiegruppen på 13 personer.

Studieresan började i Färdknäppen för att »lära känna en innovativ modell för boende för seniorer«. Några boende tog emot, berättade om hur Färdknäppen

kommit till och fungerar och visade runt i huset. Besöket avslutades med kaffe och hembakade bullar.

Förra året hade vi också ett tyskt besök, då från delstatsparlamentet i Baden-Württemberg och med inriktning på integrering av äldre och funktionshindrade.

ARBETET MED DET FÖRSTA tyska kollektivhuset enligt svensk modell, Ermekeil Cohousing utanför Bonn, rullar på. Inflyttningsdags hösten 2016. Mer finns att läsa på: www.ermekiel-cohousing.de/

KERSTIN KÄRNEKULL

Stockholmare:

Välkomna till höstens ABF-kurs »Att skapa och bo i kollektivhus«

Många längtar efter att bo i gemenskap. Den här cirkeln vill undersöka vad det innebär att bo kollektivt, olika former av kollektivboende och hur man kan starta ett projekt för kollektivboende.

Kursen körs i ABF-huset på Sveavägen,

Stockholm, sex gånger, med start måndag 6 oktober kl 18. Kostnaden är ännu inte avgjord, men en preliminär anmälan kan göras till Anita Persson, Kollektivhuset Färdknäppen,

e-post: anita_s_persson@hotmail.com

Kollektivhus NU

Det här är nummer 31 av »BO TILLSAMMANS« som är föreningen Kollektivhus NU:s informationsblad. Vi har rullande ansvar för redaktionen.

Den här gången är Bertil Egerö redaktör. Nr 32 av Bo Tillsammans kommer ut i december 2014.

Styrelsen i Kollektivhus NU 2014
Ordförande:

Ulrika Egerö, Dunderbacken, Stockholm
ulrika.egero@comhem.se

Vice ordföranden:

Dick Urban Vestbro, Tullstugan Stockholm, 070-655 94 83,
dickurba@gmail.com

Kassör:

Birgitta Nordström, Sockenstugan, Stockholm

Ordinarie styrelsemedlemmar:

Anita Persson, Färdknäppen, Stockholm
Niklas Krantz, Kombo, Stockholm
Inga Alander, Boihop, Göteborg
Bertil Egerö, Slottet, Lund
Ulla-Britt Swensson, Malmö

Webbredaktör: Niklas Krantz

Vill du prenumerera på vårt elektroniska nyhetsbrev? Skicka e-post till info@kollektivhus.nu

På hemsidan www.kollektivhus.nu finns listan över kollektivhus i Sverige.

Medlemskap

Föreningar/kollektivhus betalar efter antal lägenheter, se hemsidan. Enskilda personer kan bli stödmedlemmar för 100 kr/år, gärna mer som en gåva. Plusgirokonto 43 88 62-5. Ange namn och e-post.

www.kollektivhus.nu

Kollektivhus NU på Facebook

Du kan få reda på vad som händer kring bogemenskap m.m. om du går in på Kollektivhus NU:s fansida www.facebook.com/pages/Kollektivhus-NU/135622309786723. Där kan du även annonsera efter lägenhet i kollektivhus och debattera aktuella frågor.